

2025. januári mérnök évfordulók, emlénapok + **programok**

3. – 120 éve született Kiss Nagy József mérnök

Mecsekszabolcson, 1905. január 3-án született Kiss Nagy József (1905-1980) Kossuth-díjas bányamérnök. Tanulmányait a soproni Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolán 1924-1928 között végezte. Mivel elhelyezkedni nem tudott, földmérési munkákból tartotta el magát. 1934-35-ben a Dunagőzhajózási Társaság vasasi üzemében segédvájár, majd aknász lett. 1935-től az Osztrák Heinrich Fröhlich és Klüpfel aknamélyítő és bányászati mélyépítő vállalatnál mint bányamérnök vezette a Vasason folyó bányászati, mélyépítési munkálatokat. 1936-45-ben Dorogon üzemvezető bányamérnök. 1945-től a Pécsi Szénbánya mecsekszabolcsi Ferenc József-aknájának üzemvezetője lett. 1946-ban a szénvagyon kimerülésére hivatkozva az aknát be akarták zárni, kutatásai azonban bebizonyították, hogy az aknából még kb. 250 millió Ft értékű szenet ki lehet termelni. 1948-50-ben a mecsekszabolcsi Szt. István-akna üzemvezetője, 1950-től nyugalomba vonulásáig a MESZHARDT szénbánya üzemeinek műszaki igazgató-helyettese és főmérnöke volt. Nevéhez számos technikai újítás és találmány fűződik.

3. – 120 éve született Korompay György építész

Budapesten, 1905. január 3-án született Krompecher, majd 1941-től Korompay György (1905-1991) építészmérnök, városépítész, kutató és jelentős szakíró. A BME-en Warga László által alapított városépítési tanszék második vezetője lett. 1944-ben a front érkezése idején ő vállalta az építészkar hallgatók dániai „mentőakciójának” vezetését, ahol tanártársaival az oktatást is megszervezte. A háború után a Városépítési Tanszék vezetője maradt, egészen 1951-ig, az egyetemről történt eltávolításáig. 1952-ben áthelyezték az akkor megalapított Városépítési Tervező Vállalathoz, ahol településtervezési munkái mellett kiemelkedő jelentőségű urbanisztikai kutató- és szakirodalmi tevékenységet folytatott. Fontos szerepet töltött be a hazai városépítési gyakorlatot megalapozó tervezési módszertanok, irányelvek és normatívák kidolgozásával.

4. – 130 éve született Istvánffy Edvin mérnök

Párkányban, 1895. január 4-én született Istvánffy Edvin (1895-1967) gépészmérnök. Oklevelét 1922-ben a Műegyetemen szerezte. Pályafutását 1923-ban az Egyesült Izzónál kezdte, majd 1928-tól a Standard Villamossági Gyár mérnöke, 1938-ban műszaki igazgatója, 1945 után az általános fejlesztési osztály, 1952-ben pedig a Beloiannis Híradástechnikai Gyár – a Standard utóda – kutatólaboratóriumának vezetője volt. 1952-58 között a Távközlési Kutató Intézet osztályvezetője, majd főosztályvezetője. A felsőoktatásba 1949-ben kapcsolódott be előbb az Állami Műszaki Főiskola tanáraként, mint a BME meghívott előadója. 1958-tól a BME a mikrohullámú híradástechnika tanszékére egy. ny. r. tanárnak nevezték ki. Egyike volt a hazai rádiótechnika jelentős úttörőinek. Irányításával épült a 120 kW-os lakihegyi adóállomás és antenna, továbbá a vidéki relé-adók. Nagy szerepet játszott az első hazai rádiólokátorok megtervezésében s általában a mikrohullámú ipar megalapozásában és kifejlesztésében. Ugyancsak úttörő munkát végzett a hazai porvasanyagok gyártásával és a fázisjavító kondenzátorok tökéletesítésével kapcsolatban. Élete utolsó éveiben főként az antennák műszaki problémái foglalkoztatták. Hazai és külföldi szaklapokban nagyszámú, önálló kutatáson alapuló tanulmánya jelent meg. Tizenöt éven át vett részt a mérnök-generációk nevelésében.

6. – 120 éve született Gaál Antal mérnök

Mohácson, 1905. január 6-án született Gaál Antal (1905-1975) bányamérnök. 1938-ban a dunántúli kőolajbányászat, a Magyar-Amerikai Olajipari Rt. szolgálatába lépett. Tervei szerint épült többek közt az újudvari olajtöltő állomás, a budapesti olajtávvezeték bázakerettyei szivattyúállomása, a lovászi csepp-folyógáz-leválasztó telep s a vele kapcsolatos gázviasszasajtoló kompresszortelep. A háború után erőfeszítéseket tett az olajbányászati üzemek helyreállításáért. 1945 márciusában a kerettye-budapesti olajtávvezeték egyik elszakadt dunai (csepeli) ágának pótlását tervezte és beruházását irányította. 1948-ban egyik svájci útjáról nem tért haza, egy perui olajtársasághoz Talarába szerződött. Kezdetben konstruktóri beosztásban dolgozott, majd nyugdíjazásáig a tervezési osztályt vezette. Nyugdíjas éveit Limában töltötte.

7. – 230 éve született Udvardy Cherna János mérnök

Zámolyban, 1795. január 7-én született Udvardy Cherna János (1795-1890) mezőgazdasági mérnök, a Magyar Tudományos Akadémia levelezőtagja. 1821-től, mint uradalmi mérnök tevékenykedett, később Fejér-, majd Heves vármegye mérnöke volt. Magyar nyelvű műszaki irodalmi munkássága, különösen a reformkor szellemében írt mezőgazdasági-, műszaki kézikönyvei úttörő jelentőségűek voltak.

8. – 180 éve született P. Fényi Gyula fizikus

Sopronban, 1845. január 8-án született P. Fényi Gyula (1845-1927) asztrofizikus, jezsuita csillagász, akadémikus. 1880-ban kinevezték a Haynald csillagvizsgáló asszisztensévé. 1882-től 1885-ig Pozsonyban tanított a főiskolán, majd átvette a kalocsai obszervatórium vezetését, melyet 1913-ig igazgatott.

Csillagászati munkássága elsősorban a napfizika területére esik. Harmincegy éven át azonos körülmények között, megszakítás nélkül folytatott észlelési sorozata nagyon fontos adattárként szolgált még külföldi tudósok számára is. Hosszú ideig foglalkozott a napfoltok és a protuberanciák közötti összefüggéssel. Meteorológiai munkássága is jelentős; például a viharjelzők fejlesztésére vonatkozó elgondolásai, a széljárások leírása, a légnyomás változások hatásának elemzése. Értékes munkát végzett az Alföld éghajlatának vizsgálatára vonatkozóan is. A zivatar-elektromosság keltette rádióhullámok regisztrálásával is foglalkozott; ennek alapján a korai rádiótervezés egyik előfutárának tekinthető.

9-11. – EDUCATIO nemzetközi oktatási szakkiállítás

Az immáron 25. EDUCATIO nemzetközi oktatási kiállítást idén január 9-11. között a HUNGEXPO pesti vásárcsarnok „A” és „D” csarnokában rendezik. Bővebb infó: www.educatioexpo.hu

10. – 125 éve született Magyar Endre mérnök

Aradon, 1900. január 10-én született Magyar Endre (1900-1968) gépészmérnök, postamérnök, akinek élete, tevékenysége szorosan összenőtt a hazai rádiózás kezdeteivel. Gépészmérnöki oklevelét a Budapesti Műszaki Egyetemen szerezte meg. Szolgálatát 1922-ben kezdte a Posta Kísérleti Állomás rádióosztályán. Már műegyetemi hallgató korában tanulmányokat készített a vezeték nélküli táviratozásról, és a Kísérleti Állomáson elsőként tervezett nagy teljesítményű rádiótelefon-adót. Tervei alapján valósult meg az 1 kW-os csepeli adóállomás, 1923-ban üzembe helyezte a Posta által vásárolt 250 W-os Huth adókat. Nevéhez fűződik a hazai műsorsugárzás megindítása. A kísérleteket az 1924-ben vásárolt 2 kW-os Telefunken adóval végezte. Legendás az a tevékenysége, amellyel az első műsorsugárzásban részt vett a Posta Kísérleti

Állomás udvarán felállított, bútorszállító kocsiból átalakított első stúdióban. Tervei alapján 1925-ben készült el az az 1 kW teljesítményű táviróadó, amelyet a Magyar Távirati Iroda szolgálatába állítottak. A rádiótechnika és a távolbalátás hazai alkalmazását népszerűsítve több mint száz előadást tartott. Megtervezte az országos rádióhálózatot, és irányította a lakihegyi, valamint a székesfehérvári rövid-hullámú adó és a budapesti stúdió megvalósítási munkáit. Foglalkozott a stúdiók akusztikai problémáival, eredményesen kísérletezett a zenei dinamika adóberendezések útján való átvitelével. A híradástechnika közös alapelvei című, 1943-ban megjelent művében ő javasolta, hogy a gyengeáramú elektrotechnika szót helyesbítsék a lényegét jobban kifejező híradástechnikával, illetve távközléstechnikával. Hazánkban elsőként foglalkozott a műholdak rádiós megfigyelésével. Nevéhez fűződik egy új, a gravitációt szemléltető eljárás kidolgozása, amelyet a lakihegyi antennán kísérletekkel is igazolt.

11. – 225 éve született Jedlik Ányos István feltaláló

Felvidéki Szimőben, 1800. január 11-én született Jedlik Ányos István (1800-1895) természettudós, fizikaprofesszor, feltaláló, akadémikus, az első magyar elektrotechnikus. A győri bencés gimnázium fiatal fizikatanára 1827-től kezdett az elektromágnesekkel (szóhasználatában: „villamdelej”, „villanydelej”) kísérleteket végezni az iskola fizikaszertárában. 1829-ben azt vizsgálta, milyen erőhatások lépnek fel az árammal átjárt tekercsek között. Olyan készüléket is készített, amelyben egy külső, nagyobb tekercs belsejében helyezett el egy másik, tücsapágyon feltámasztott, kisebb, de vasmagos tekercset. Ha a tekercseket áram járta át, a belső tekercs az áramok irányától függően elfordult, és a keletkezett erők hatására meghatározott helyzetbe állt be. Mindez addig is ismert volt, Jedlik azonban tovább lépett. Felismerte, hogy ha megtartja a külső tekercs állandó gerjesztését, de a belső „villamdelej” sarkítását fordulatonként oda-vissza felcseréli, folyamatos forgómozgásra készítheti a belső szolenoidot. Tudta, hogy a vasmagos „villamdelej” mágneses polaritását a benne folyó áram iránya határozza meg, ez pedig átkapcsolással könnyen megfordítható. Szüksége volt tehát egy olyan eszközre, amely forgás közben is folyamatosan biztosítja az áram folyását a belső tekercsben, mégpedig úgy, hogy félfordulatonként ellenkezőjére váltja az átfolyó áram irányát. Erre egy szellemes, nagyon egyszerű megoldást ötlött ki. A vasmagos belső szolenoid kivezetéseit osztott, gyűrű alakú, higannyal töltött vályúba lógatta, a higanyszegmenseket pedig állandó módon csatlakoztatta a külső áramforráshoz. Galvánelemmel táplálva a belső tekercs gyors, folyamatos forgómozgást végzett. Ez volt a „villamdelejes önforgony”, az elektromotor őse. Megtalálható benne a mai egyenáramú motor mindhárom alapvető eleme: a tekercselt állórész, a tekercselt forgórész és a kommutátor. Találmányát sajnos nem publikálta, ezért a világ más feltalálók későbbi, tőle független alkotásait ismerte meg. Jedlik Ányos számos további kitűnő találmányt hozott létre hosszú, aktív élete során. Ezek közül a legjelentősebb a szódavíz, a dinamó, az optikai rácsok, a galvánelemek és a feszültségsokszorozó. Győr városa díszsírhelyet adományozott Jedliknek. Az Országos Műszaki Múzeumban őrzik az “ősdinamót”, írásos hagyatékára a Pannonhalmi Főkönyvtár Kézirattárában vigyáznak. Munkásságáról a német Siemens Múzeum is megemlékezik. Emlékét több köztéri szobor és emléktábla őrzi. Nevét társaság, egyetemi kollégium, két középiskola és több utca viseli. Kilencven

találmánya méltóvá tette, hogy az Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) fennállásának 100. évfordulójára alapított díjat róla nevezték el.

11. – 140 éve született Székely Mihály mérnök

Szarvason, 1885. január 11-én született Székely (születésekor: Szrnka) Mihály (1885-1959) aviatikus, gépészmérnök, pilóta, repülőgép-tervező. Első biplánját – kétfedelű repülőgépét – 1910-ben konstruálta Rákosmezőn. Székely nemcsak konstruktőr volt, hanem szerelő és pilóta is. Ennek előnye abban állt, hogy próbarepülései során jobban megismerhette a repülés elméleti és gyakorlati összefüggéseit, és a gépen előforduló hiányosságok kiigazításának útjait, módjait. Az általa tervezett repülőgépek: Canard, Újság, Parasol, Bübü. Az I. világháborúban az aradi repülőgépgyárban volt tervező mérnök, majd Asperben pilóta kiképzést vezető. 1918-tól a *Magyar Repülőgépgyár Rt.* mérnöke. A későbbi években gépjármű szerkesztéssel foglalkozott.

13. – 160 éve született Tolnay Kornél mérnök

Gödöllőn, 1865. január 12-én született Tolnay Kornél (1865-1936) mérnök. 1894-ben a Vasúti és Hajózási Főfelügyelőséghez került. 1898-ban MÁV-főfelügyelő, 1902-ben debreceni, 1906-ban Budapesti MÁV-üzletvezető, 1908-tól, mint részvénytársasági igazgatója a konstantinápolyi erőmű építkezéseit vezette. 1914-től 1918-ig a MÁV elnök igazgatója. A Gyáriparosok és Gyárigazgatók Körének, valamint az Országos Iparegyesületnek 1926-tól elnöke volt.

15. – 200 éve született Tarnóczy Tamás fizikus

Trencsén vármegyei Hólak-Trencsénteplicén, 1915. január 15-én született Tarnóczy Tamás (1915-2007) fizikus, akusztikus. Budapesten végezte középiskoláit, majd Szegeden az egyetemet, matematika-fizika szakon. Már középiskolában szorgalmas megoldója volt a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapoknak, az egyetemen tagja volt az Eötvös Loránd Kollégiumnak. 1940-től lett Bay Zoltán (1900-1992) fizikus tanársegédje a Műegyetemen, majd 1943-ban doktorált Békésy György (1899-1972) biofizikus akusztikai témavezetésével a tudományegyetemen. Ettől kezdve élete végéig az akusztika maradt kedvenc kutatási területe. Az ötvenes években már akusztikai és ultrahang kutató csoportot vezetett, *Ultrahangok* c. könyvét 1963-ban adták ki. Érdeklődésének középpontjában a beszéd kutatás állt, de szívesen kirándult ehhez kapcsolódóan más területekre is. *Zenei akusztika* c. könyve 1982-ben, *Teremakusztika* c. könyve 1986-ban jelent meg. Az akusztikusok nemzetközi együttműködését tevékenyen támogatta. Több akusztikai szakmai konferenciát, és egy nemzetközi akusztikai kongresszust szervezett Budapesten. 1991-ben Kempelen Farkas díjjal, 1999-ben pedig Békésy György arany emlékéremmel tüntették ki.

17. – 200 éve született Boros Frigyes mérnök

Aradon, 1825. január 17-én született Boros Frigyes (1825-1892) vízépítő mérnök. Tanulmányait a bécsi Műegyetemen és a pesti Mérnöki Intézetben végezte. 1848-tól a Tisza-felmérésnél dolgozott, 1857-től a csongrádi Tisza-szabályozási osztály vezetője. 1874-től országos középítészeti felügyelőként nagy szerepe volt a tiszai árvédekezésekben. Bodoki Károllyal és Klasz Mártonnal közös munkája a Felső-Tisza-Érvölgy-Hármas-Körös-csatorna terve (1863), 1867-ben pedig egy Duna-Tisza-csatorna tervét dolgozta ki a Közmunka- és Közlekedési Minisztérium megbízásából.

17. - 170 éve született Alpár Ignác építész

Pesten, 1855. január 17-én született Alpár Ignác (1855-1928) számos historizáló középületünk tervezője, kora talán legtöbbet foglalkoztatott, s ezért meghatározó jelentőségű építésze. Legismertebb alkotása a millenniumi kiállítás történelmi épületcsoportjának terve. Gazdag életművének legjellemzőbb részét a nagy középületek teszik ki. Ilyenek a nagy budapesti banképületek, például a Szabadság téren vagy a József nádor téren, az Eötvös Kollégium a Ménesi úton, a fürdőépületek, például Herkulesfürdön, a laktanyák Győrben és Pozsonyban, a tekintélyes megyeházák Segesváron, Déván, Nyíregyházán, Kolozsváron és Nagyenyeden, valamint a templomok Segesváron és Brassóban. Számos postát, szállodát és iskolát is tervezett. 1928-ban az emlékbizottság tagjaként utazott New-York-ba a Kossuth szobor leleplezésére. Hazafelé jövet Svájcban időzött, amikor váratlanul meghalt.

17. – 110 éve született Benedek István író

Budapesten, 1915. január 17-én született Benedek István (1915-1996) Széchenyi-díjas orvos, író, történész. A pesti orvoskaron szerzett diplomát, s már hallgatóként Szondi Lipót (1893-1986) professzor tanítványai között volt. Ezt követően a csepeli kórház orvosaként működött. 1945-47-ben Kolozsvárott tanított az egyetemen, a bölcsészethez tartozó pszichológiára nyert egyetemi tanári kinevezést. 1948-ban jelent meg *Az ösztönök világa* című műve. 1948-1952 között az Országos Ideg- és Elmegyógyintézet főorvosa lett, 1952-ben az intapszta munkaterápiás intézet igazgatójává nevezték ki, ahol munkával, szabadsággal, és emberséges bánásmóddal gyógyított. Itt dolgozott egészen 1958-ig, s írt kötetet ezekről az éveiről, s kezdeményezéseiről 1957-ben *Aranyketrec* címmel. Ezt követő években pszichiáterként, majd 1971-től szabad szellemi foglalkozású íróként dolgozott. Ő volt Semmelweis Ignác (1818-1865) orvos, az „anyák megmentője” életművének egyik legjelesebb hazai kutatója. Népszerű kézikönyve *A tudás útja* címmel 1972-ben, a *Pusztába kiáltott szó* című esszékötetete pedig 1974-ben jelent meg. Utóbbiból származik a társas kapcsolatokról közzétett, máig érvényes intelme: „*A pár szó értelme az, hogy két fél együtt egy egész!*”

20. – 130 éve született Szegő Gábor matematikus

Kunhegyesen, 1895. január 20-án született Szegő Gábor (1895-1985) a berlini, majd 1938-tól a Stanford Egyetem magyar származású matematika professzora. Magyarországon Fejér Lipót, Eötvös Loránd és Kürschak József tanítványa, a fiatal Neumann János magántanára volt. Az I. világháborús szolgálata alatt megismerkedett Kármán Tóddal; a köztük kialakuló barátság is közrejátszott abban, hogy érdeklődése az aerodinamika és az elméleti fizika felé is kiterjedt. 1921-ben Berlinbe költözött, majd származása miatt el kellett menekülnie Európából. 1938-ban Stanfordba hívták meg tanszékvezető professzornak; itt azután ő hozta létre a világ talán legtekintélyesebb matematikai központját. 1960-tól kezdve rendszeresen hazalátogatott, élénk szakmai kapcsolatot ápolt a magyar matematikusokkal. Leghíresebb műve a Pólya Györggyel együtt írt *Aufgaben und Lehrsätze aus der Analysis*, amely az analitika számos területét dolgozza fel, sőt a fizika is helyet kap benne, ezen kívül ezen a területen a legkiválóbbnak tartott feladatgyűjtemény. Híres és jelentős az ortogonális polinomokról írt műve. Sok szállal kötődött az elméleti fizikához is.

20. – 190 éve született Ambrozovics Béla mérnök

Zomboron, 1835. január 20-án született Ambrozovics Béla (1835-1905) mérnök, ügyvéd, Zombor város tanácsosa. A strasburgi–kieli vasúti híd tervezésének egyik munkatársa (1857), a Ferenc József Keleti Vaspálya-társaság, illetve a Déli Vaspálya-társaság mérnöke (1857-1864), a Déli Vaspályatársaság ún. osztálymérnöke (1864-1867). A Közmunka- és Közlekedésügyi Minisztérium vasúti felügyelője (1867-1871), osztálytanácsosa (1871-1882), miniszteri tanácsosa és a Vasúti Főfelügyelőség vezetője (1882-1890). A vasúti díjszabással, vasúti közlekedéssel is foglalkozott. Sokat tett „az amerikai kényelmű vasutak” hazai bevezetése érdekében, kedvezményes vasúti jegyeket honosított meg (pl. idényjegy, fürdőjegy, bérletjegy). Kezdeményezte a vonatszakaszok bevezetését is, így a kisebb távolságokra olcsóbban lehetett utazni. Az első brüsszeli nemzetközi vasúti kongresszuson (1885.) a magyar küldöttség tagja, a kongresszus szakosztályelnöke volt. A Magyar Mérnök- és Építész Egylet alapító tagja (1866.) választmányi tagja (1867-1872), titkára (1872-1878), alelnöke (1885-1888), tb. tagja (1904-től). 1869-1878. között a Magyar Mérnök- és Építész Egylet Közlönyének szerkesztője is volt.

20. – 100 éve született Rózsa Pál mérnök

Budapesten, 1925. január 20-án született Rózsa Pál (1925-2011) gépészmérnök, matematikus. 1949-ben a budapesti Műegyetemen gépészmérnöki diplomát szerzett. 1949-ben a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen lett tanársegéd a Borbély Samu (1907-1984) matematikus-mérnök-professzor által vezetett Matematikai Intézetben, 1951-1955 között az MTA Alkalmazott Matematikai Intézetében volt Egerváry Jenő (1891-1958) matematikus-professzor aspiránsa, később tudományos munkatárs, illetve főmunkatárs, 1960-1963 között Egerváry Jenő utódjaként a Mátrixelmélet és alkalmazásai csoport vezetője volt. 1963-1968 között a Központi Fizikai Kutató Intézet (KFKI) Matematikai Főosztályát irányította. 1968-ban egyetemi tanárrá és a BME Építőmérnöki Kar Matematika Tanszéke vezetőjévé nevezték ki. 1978-ban átkerült a Villamosmérnöki Karra, ahol 1982-1990 között a Matematika Tanszéket vezette. 1995-ben történt nyugdíjazása után a BME Villamosmérnöki és Informatikai Kar Számítástudományi és Információelméleti Tanszékének volt az emeritus professzora. Kutatási tevékenységének középpontjában a mátrixelmélet és a numerikus módszerek, továbbá ezek műszaki alkalmazásai álltak. Mintegy 120 publikációjának több mint a fele az elméleti fizika, a műszaki mechanika, a hidak és szerkezetek mechanikája témakörökkel foglalkozik, de számos dolgozata van más műszaki témában is. Ő kezdeményezte a Bolyai János Matematika Társulat „Numerikus módszerek” nemzetközi konferenciasorozatát. Mérnök, matematikus és fizikus hallgatók generációit tanította, és számos jegyzet, tankönyv szerzője volt. Több egyetemen volt vendégprofesszor.

21. – 140 éve született Enyedi Béla mérnök

Budapesten, 1885. január 21-én született Enyedi Béla (1885-1945) építőmérnök, a hazai vasbetonépítés egyik úttörője. 1906-ban a MÁV szolgálatába lépett. 1913-14-ben szerkesztette a *Betonszemle* c. folyóiratot. 1918-ban önálló tervezőirodát nyitott. Elméleti és gyakorlati munkásságát egyaránt újszerű elgondolások és megoldások jellemezték. A statikailag többszörösen határozatlan szerkezetek erőjátékának meghatározására grafikus módszert dolgozott ki, melyet a számítási eljárásokkal együtt alkalmazott. Úttörő munkát végzett a tartórács-elmélet kialakításában és gyakorlati alkalmazásában. Több gyárépület, valamint az aradi vasúti

pályaudvar és a szombathelyi víztorony vasbetonszerkezetének volt a tervezője. Ő tervezte az első hazai acélvázás lakóépületet (1930) és az első hegesztett tetőszerkezetet. Széles körű és jelentős szakirodalmi munkásságából több tanulmánya és önálló munkája német és francia nyelven is megjelent.

21. – Magyar informatika napja

Január 21-én tartják a Magyar informatika napját. Azért e nap tekinthető a hazai informatika születésének, mert 1959. január 21-én jelentették be a sajtóban az első magyar elektronikus számítógépet, a szobányi méretű M-3-at. Az informatikai értékek megőrzését és átörökítését vállaló Neumann János Számítógéptudományi Társaság (NJSZT) új hagyományt teremt azzal, hogy 2022-től a Magyar informatika napjaként emlékezik meg az 1959-es eseményről. *„Az évforduló méltó megünneplése az M-3 mellett dolgozó egyik villamosmérnök, a társaság későbbi főtitkára, Kovács Győző számítástechnikus, az informatikai kultúra jeles terjesztője ötlete volt. Társaságunk az ő kezdeményezését szeretné szélesebb körben elterjeszteni és kiterjeszteni minden magyar informatikus ünnepévé, a Magyar kultúra napjához hasonló célokkal bíró kezdeményezésével, amelyről mostantól minden évben megemlékezünk”* – emelte ki az NJSZT elnöke.

22. – Magyar kultúra napja

Kölcsey Ferenc (1790-1838) költő, politikus és nyelvújító szatmárcsekei házában 1823. január 22-én készült neves alkotása, a „Hymnus, a Magyar nép zivataros századaiból”, amely negyedszázad múltán a nemzet Himnusza lett. 1989 óta e vers születésnapja a magyar kultúra napja. A megemlékezések alkalmat adnak arra, hogy nagyobb figyelmet szenteljünk hagyományinknak, gyökereinknek, nemzeti tudatunk erősítésének, felmutassuk és továbbadjuk a múltunkat idéző tárgyi és szellemi értékeinket.

22. – Építési mérnök-kamarai szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara „Az FMV és a ME feladatai és lehetőségei a tervezett energetikai minőség elérése érdekében” címmel január 22-én rendez ONLINE továbbképzést. Bővebb infó:

<https://www.mmk.hu/szolgaltatasok/tovabbkepzes/naptar>

22-25. – Mezőgazdasági és erdészeti gép és létesítmény kiállítás

AGROMASHEXPO a hazai agrárgazdaság legjelentősebb rendezvénye a HUNGEXPO pesti vásárcsopont területén idén január 22-25 között kerül megrendezésre. Tematika: 1. Mezőgazdasági gépek, felszerelések;

2. Mezőgazdasági létesítmények; 3. Erdészet és erdészeti gépek. Bővebb infó: www.agromasheppo.hu

23. - Marketing fesztivál

Budapesten, január 23-án rendezik hazánk legnagyobb kis- és középvállalkozások (KKV) marketing-trendjeivel foglalkozó üzleti fesztiválját, mely a marketingorientált KKV-ok üzleti évnyitója, ahol a szakma elismert nagyjai bemutatják a 2025-ös év üzleti és marketingtrendjeit. Az érdeklődők megtudhatják, hogyan szerezzenek ügyfelet és hogyan építsék a vállalkozásukat 2025-ben! Bővebb infó: www.marketingfesztival.hu

23. – 110 éve született Szrogh György mérnök

Csömörön, 1915. január 23-án született Szrogh György (1915-1999) Ybl-, és Állami díjas építészmérnök, jelentős középületek (pld. piszkéstetői obszervatórium, salgótarjáni művelődési ház, és a Budapest szálló) tervezője. Legtöbb alkotását - zöme a Középület Tervező Irodához kötődik - szerkezeti meg gondolásokon

alapuló ötletes és nemes formálás jellemezte. 1966-tól az Iparművészeti Főiskola tanára volt, 1966-1986 között az Építészeti Tanszéket vezette.

23. – 300 éve született Valero Jakab mérnök

Baján, 1725. január 23-án született Valero Jakab (1725-1798) piarista tanár, mérnök és építész. 1742-ben lépett be a piarista rendbe. Festetics Lajos és Batthyány Ferenc nevelője volt. Tanított filozófiát Pesten (1757-61), teológiát Debrecenben (1762), 1764-től a szempci Collegium Oeconomicum, az első magyar gazdasági-műszaki főiskolai igazgatója és a földméréstan tanára lett. 1766-tól a tatai gimnázium, majd 1776-tól 1780-ig az itt működő Seminarium Geometrarum (a leégett szempci iskola utóda) igazgatója és tanára volt. Utóbb Veszprémben és Pesten házfőnök és gimnáziumi igazgató, 1795-96-ban helyettes rendtartományi főnök. Valero Jakab tervezte és építette a tatai piarista gimnázium épületét. A szempci iskola célkitűzéseit és oktatási programját ismertető megnyitó beszéde kéziratban maradt: *Rede bey der feyerlichen Eröffnung der königlichen ökonomischen Schulen in Ungarn* (Szencz, 1764).

26. – 120 éve született Palotás László mérnök

Érsekújváron, 1905. január 26-án született Palotás László (1905-1993) építőmérnök. 1928-ban szerzett oklevelet a budapesti Műegyetemen. 1928-1936 között tanársegéd volt a II. sz. Hídépítéstan Tanszéken, ezt követően a KPM Közúti Hídosztályán dolgozott. Főmérnöki beosztással kezdte, majd miniszteri tanácsosi beosztásban fejezte be. Ezt követően állami vállalatok (ÁMTI, ÉTI, Földalatti Vasút) megszervezését bízták rá. 1949-ben ő irányította a Lánchíd újjáépítését. Másodállásban mindig oktatott, 1949-1951. tanévekben az ÉKME Mechanikai Tanszékén volt megbízott tanszékvezető, 1952-1957. között a szolnoki Közlekedési Műszaki Egyetemen tanszékvezető volt. Végül 1954-ben kinevezték a II. sz. Hídépítéstan Tanszékre beosztott, 1957-től tanszékvezető egyetemi tanárnak. 1963-tól a tanszék kettévált és az Építőanyagok Tanszéknek lett a vezetője. Az általa művelt széles területen (keretszerkezetek, vasbeton statika, vasbeton szilárdságtan, építőanyagok, betontechnológia) új eredményeket ért el, ezeket előadásokban, szakcikkekben, könyvekben ismertette. Különösen elismerést váltott ki az általa szerkesztett és részben írt 5 kötetes, kétszer kiadott Mérnöki Kézikönyv. 1991-ben az MTA levelező, 1992-től pedig rendes tagja volt.

27. – 75 éves az MVM ERBE Zrt.

A magyarországi cégbírószágon 1950. január 27-én jegyezték be a Magyar Villamos Művek (MVM) Csoport egyik meghatározó tagvállalata, az MVM ERBE Zrt. jogelődjét, az Erőmű Beruházási Vállalatot (ERBE), a második világháború után megnövekedett hazai villamos energia igények kiszolgálásához szükséges erőmű beruházások szakszerű lebonyolítására. MVM ERBE a referenciákkal ma is az magyarországi energetikai piac egyik vezető mérnökirodája. A közreműködésével megvalósított energetikai beruházások – erőművek, villamos hálózatok és alállomások – korszerű, jó hatásfokú, gazdaságos, üzembiztos és folyamatos energiaellátást biztosítanak a lehető legkisebb környezetterheléssel. Az MVM ERBE Zrt. villamos- és hőenergia termelő egységek, villamos átviteli és elosztó hálózatok működtetéséhez szükséges projektek előkészítésben, tervezésében és megvalósításában vesz részt, illetve vállalja e tevékenységek teljes körű elvégzését. Referenciáik kiterjednek mind a hagyományos, nagy egységteljesítményű szén, szénhidrogén és nukleáris alapú energiatermelésre, mind a főként megújuló energiaforrásokat hasznosító (szél, biomassza,

biogáz, depóniagáz, napenergia, stb.) kisebb egységteljesítményű berendezésekre. MVM Csoport mérnökirodája szakképzettségével, tapasztalatával, színvonalas és versenyképes szolgáltatásaival megbízható partner a beruházások műszaki, pénzügyi és finanszírozási előkészítését szolgáló megvalósíthatósági tanulmányok, üzleti tervek, gazdaságossági számítások elkészítésében, hatósági engedélyeztetési eljárások lefolytatásában, valamint az azokhoz szükséges dokumentációk elkészítésében. A megrendelők igénye szerint az ERBE szakemberei közreműködnek a kivitelezés előkészítési fázisában a gyártók – szállítók kiválasztásától a gyártási szakasz minőségi felügyeletén keresztül a helyszíni munkák irányításáig, szervezéséig, a műszaki ellenőrzésig, majd az üzembe helyezésig. A beruházásokon lévő megvalósítási feladatokat a Társaság vállalkozóként is végzi.

28. – 120 éve született Kulin György csillagász

Nagyszalontán, 1905. január 28-án született Kulin György (1905-1989) csillagász, tudománynépszerűsítő. A budapesti Tudományegyetemen szerzett diplomát. 1935-47 között a Budapest-svábhegyi Csillagvizsgáló munkatársa volt. Fő munkaterülete a kisbolygók és üstökösök fotografikus pozíció meghatározása volt. Eközben egy új üstököst (Whipple-Bernasconi-Kulin 1943a = C/1942 C1), több mint 80 kisbolygót fedezett fel, amelyekből 20 kapott végleges sorszámot. Számos pontatlanul ismert aszteroida pályaadatát helyesbítette. Tökéletesítette a pályaszámítás módszerét. Nagy elhivatottsággal foglalkozott a csillagászat népszerűsítésével és a működvelő csillagászat szervezésével: 1943-ban a Természettudományi Társulat keretében indította meg az amatőr-alosztályt, 1947-ben a Magyar Csillagászati Egyesületet, amely önálló szervezetként 1949-ig működött, majd 1989-ben újra alakult. Megalapította az ország első nyilvános ismeretterjesztő intézetét, a gellérthegyi Uránia Bemutató Csillagvizsgálót. 1953-tól nyugdíjazásáig az Uránia igazgatója volt. 1963-ban életre hívta a TIT Csillagászat Baráti Körét, számos hazai ismeretterjesztő csillagda alapítását kezdeményezte. Számos könyve közül kiemelkedik *A távcső világa* c. munka, amely 1942-től (társszerzőkkel) három további, átdolgozott kiadást ért meg.

28. – 120 éve született Kovács Sándor mérnök

Békéscsabán, 1905. január 28-án született Kovács Sándor (1905-1946) épületgépészmérnök. A Budapesti Állami Felső-ipariskolában szerzett oklevelet 1923-ban. Még ebben az évben a szerelőiparban helyezkedett el; először a Bründl János cégnél, majd Keszler Jenő és Fivére Vállalatánál dolgozott, mint műszaki vezető. Épületgépészeti berendezéseket tervezett, ellátta a művezetési és ügyintézési feladatokat is. Az 1920-30-as években számos új bérház, villa és középület szerelőipari munkáit tervezte. 1930-as évek végén a Keszler cég szerződést kötött a párizsi Crittall céggel a sugárzó mennyezet- és padlófűtés szabadalmának hazai alkalmazási jogára. Magyarországon ezen szabadalom alapján először ő tervezett sugárzó fűtéseket (pl. lakóépület: Stoczek, Sas, Várfok és Nyúl u.; középületek: Mester és Visegrádi u.-i OTI-SZTK- rendelők, Pók-áruházak, a Hazai Fésűsfonó kultúrterme, majd később az UVATERV székház). Az új fűtési rendszer alkalmazásának hazai tapasztalatait, mérési eredményeit, tervezési adatait és részletmegoldásait átadta Ráti Márton gépészmérnöknek. Ezzel jelentős segítséget nyújtott az 1941-ben megjelent Korszerű központi fűtések c. könyve vonatkozó részeinek megírásához. A háborús években számos életvédelmi létesítmény szellőző- és egészségügyi berendezését is megtervezte. Tagja volt a Budapesti Mérnöki Kamarának.

29. – Épületgépészeti évindító nap, szakmai továbbképzés

A Magyar Épületgépészek Szövetség évindító napján, január 29.-én Budapesten, a Lurdy Házban, a szakmai előadások mellett kiállítás is várja az érdeklődőket. A tematikus programokban közös, hogy újdonságokat, aktuális és jövőbe mutató szakmai tudást tartalmaznak, vagyis hatékonyan hozzájárulnak az épületgépészeti tervezők, kivitelezők, üzemeltetők, valamint a társszakmák, így a villamos szakemberek, tervezők, kivitelezők színvonalas munkavégzéséhez. Ezen helyszínen tartja a Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara a kötelező kamarai továbbképzését. Az energetikai és épületgépészeti területeken dolgozók továbbképzésének megnevezése: Integrált szakértelem / Komplex műszaki megoldások. Bővebb infó: <https://start.megsz.hu/>

29. – 110 éve született Gábri Mihály mérnök

Budapesten, 1915. január 29-én született Gábri Mihály (1915-2007) mérnök, az exporttervezések egyik szakértője. Fő munkaterületei: öntözőrendszerek, -fűtők, -telepek tervezésével-létesítésével kapcsolatos kérdések, és a számítástechnika bevezetése a műszaki tervezésbe. Különösen jelentős nemzetközi munkássága, (Kambodzsa, India, Líbia és több európai állam) aktív szakértői tevékenysége (többek között közel másfél év Szudánban, négy év Nigériában). Szakirodalmi munkásságát több mint hatvan szak- és tankönyv, jegyzet, beszámoló, cikk stb. dokumentálja, mely közül több külföldön is megjelent. Kiemelkedő még a hosszú, aktív szakoktatói munkája is, 1998-ig a BME meghívott előadója volt.

29. – 120 éve született Szigeti György mérnökfizikus

Szentesen, 1905. január 29-én született Szigeti György (1905-1958) gépészmérnök, a vákuumfizika kiemelkedő művelője. Az Egyesült Izzó kutatólaboratóriumában a gáztöltésű egyenirányítók és az elektroncsövek fejlesztésében ért el jelentős eredményeket. A katódsugárcsöveknél az elsők között vizsgálta a működő izzókatód elektron-emissziója és a fém kristályszerkezete közötti kapcsolatot. Bay Zoltán (1900-1992) fizikussal közös szabadalmat szereztek (USA) a szilícium-karbidból készített elektro-lumineszcens fényforrásra, a mai világító diódák ősré. Nemzetközileg is kiemelkedő eredményeket ért el korszerű fénycsövek és új halofoszfát fényporok kifejlesztése terén, vezető szerepet játszott a hazai fénycsőgyártás megvalósításában. Úttörő eredménye volt továbbá a szilícium-alapú félvezető-átmenetek megvalósítása, a félvezető-alapú mikrohullámú eszközök kutatásának magyarországi elindítása, a Gunn-dióda, a félvezető lézerek és az akusztikus felületi hullámszűrők tanulmányozása. Megszervezte és vezette a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Műszaki Fizikai Kutató Intézetet, ahol a vákuumtechnika, a szilárdtest-fizika és a félvezetők hazai alkalmazásához szükséges alapkutatások folytak. 1954-től volt az MTA tagja.

30. – 50 éves Rubik Ernő bűvös kockája

Prof. Dr. Rubik Ernő 1975. január 30-án nyújtotta be nevezetes szabadalmát a Magyar Találmányi Hivatalban. A bűvös kocka 1980-ban Angliában az év játéka lett, 1981-ben a New York-i Modern Művészetek Múzeuma fölvette az építészeti és dizájn gyűjteményébe.

31. – 90 éve született Dobó Andor matematikus

Szeged-Átokházán, 1935. január 31-én született Dobó Andor (1935-2014) alkalmazott matematikus. Diplomáját az ELTE-n szerezte. Dolgozott matematikusi, honvédelmi, műszeripari, nehézvegyipari, ipargazdaság-szervezési és számítástechnikai munkakörökben. Végül egy műszaki tanácsadó vállalat

vezetőjeként ment nyugdíjba. A tudomány terén számos eredményre jutott. Általánosította Sir Isaac Newton fizikus gravitációs törvényét, ami által – az általános relativitáselmélet felhasználása nélkül is – igazolható a Merkúr perihéliumának elforgása. A Titus-Bode szabály általánosítása révén jelezte, hogy a Jupiter bolygó Amalthea és Io holdja között léteznie kell egy holdnak, melyet a NASA 1980-ban a Voyager-1 űrszondával megtalált. Foglalkozott a rákkutatás körébe vágó olyan matematikai modellekkel, amelyek a rákos sejtek szaporodásának folyamatát írják le. Megjelentek tudományos ismeretterjesztő jellegű munkái is.

31. – 80 éve született Abos Imre mérnök

Budapesten, 1945. január 31-én született Abos Imre (1945-2022) villamosmérnök. 1968-tól a Távközlési Kutató Intézetben (TKI) dolgozott kutatóként. A Számítógéptudományi főosztály egyik ismert fejlesztési tevékenységénél, az áramkörök automatikus tervezése, gyártása és ellenőrzése rendszernél a nyomtatott áramkörök teljes tervezési és gyártási programcsomagját fejlesztette. 1982-től az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet (SZTAKI) Elektronikai Tervező, Gyártó, Ellenőrző Rendszerek Elmélete nevű csoportjában végez kutatásokat. 1993-2000 között a MATÁV-nál dolgozott, előbb az Üzleti kommunikációs szolgáltatásmenedzsment, utóbb a Termékmenedzsment osztályon, ahol új távközlési szolgáltatások (pl. ISDN, Internet, kábeltelevízió, menedzselt bérelt vonali szolgáltatás, ATM) bevezetése volt a feladata. 1995-2000 között a MATÁV részéről szervezője volt a HUNGARNET hálózatnak az Európai Kutatói Hálózathoz való kapcsolódását szolgáló projektnek. Az 1997. évi Innovációs Nagydíj Pályázaton az általa kidolgozott „*Modern távközlési szolgáltatások a Matáv új adatátviteli hálózatán*” című pályaművel a MATÁV elnyerte a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Innovációs Különdíját. 2003-tól a MATÁV Vezetékes üzletág Marketing stratégiai irodáján vezető stratégiai tervezőként dolgozott. Részt vett a vezetékes szolgáltatások stratégiájának kidolgozásában, új konvergens szolgáltatások (IPTV, VoIP és Internet, integrált hang/adat/tartalom stb.) bevezetésében. 2007-től a BME Távközlési és Médiainformatikai Tanszék docense, majd címzetes egyetemi tanára; szakterülete az infokommunikáció menedzsment. Tevékenysége elsősorban a modern infokommunikációs hálózatokhoz, a mérnöki menedzsmenthez, és a szabályozási témákhoz kapcsolódik. Tagja volt az MTA Távközlési Tudományos Bizottságának is.

Felhasznált irodalom:

- *MMK Történeti (Bizottság) Munkacsoport: Magyar mérnökök évfordulói 2025-ben*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban*
MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának egyes kötetei
- *História – Tudósnapár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók*
Internet: tudosnapar.kfki.hu/historia
- *Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) Informatikatörténeti Fórum*
Internet: itf.njszt.hu
- *Dr. Hajtó Ödön: A mérnöki hivatásért*
2021. – Budapesti és Pest Megyei Mérnöki Kamara

- Nagy Ferenc szerk.: **Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig**
1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- Kenyeres Ágnes szerk.: **Magyar Életrajzi Lexikon I-IV.** 1967-1990. – Akadémiai Kiadó
Internet: arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/
- **Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) és**
a jogelőd Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) kiadványai
- **Mérnök Újság (MÚ) és MÚ Online História** rovat (Magyar Mérnöki Kamara)
Internet: mernokvagyok.hu és mernokvagyok.hu/blog/category/historia
- **Mérnöki évfordulók, emléknapiak és programok** - 2014. január 1-től havi bontásban
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- **EMT Tudomány- és Technikatörténeti Konferenciák kiadványai**
(Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság) Internet: ttk.emt.ro
- Fejér László szerk.: **Vizeink Krónikája** (Vízügyi múzeum 2001.)
Internet: library.hungaricana.hu/hu/view/VizugyiKonyvek_067/?pg=0&layout=s
- **A Magyar Hidrológiai Társaság kitüntettjei 1917-2017 között** (MHT, 2019.)
Internet: hidrologia.hu/mht/letoltes/LEXIKON_WEB.pdf
- Kozák Péter író, szerk.: © **Névpont, 2022.** Nemzeti életrajzi adatbázis, virtuális sírkert
Internet: nevpont.hu/
- Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár: **Magyar Tudós Tárlat – életrajzok**
Internet: mezogazdasagikonyvtar.hu/a-gyujtemeny/elektronikus-forrasok/magyar-tudostarlat-eletrajzok
- **Egyéb szakmai életrajzok és műszaki források**

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök

Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Történeti (Bizottság) Munkacsoport tagja